

Emilia Łabędzka

"Monografia gminy Ostrówek: od pradziejów do współczesności", red. Paweł Jusiak, Dariusz Tarasiuk, Gmina Ostrówek 2014 : [recenzja]

Rocznik Lubelski 40, 252-253

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Monografia gminy Ostrówek: od pradziejów do współczesności, pod red. Pawła Jusiaka, Dariusza Tarasiuka, Wydawca: Gmina Ostrówek 2014, ss. 338

Recenzowana publikacja dotyczy dziejów miejscowości gminy Ostrówek położonej w powiecie lubartowskim w województwie lubelskim. Redaktorami naukowymi tomu są pracownicy Instytutu Historii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie – dr Paweł Jusiak i dr Dariusz Tarasiuk, jednak głównym inicjatorem powstania monografii był wójt gminy Ostrówek – mgr Krzysztof Karczmarz.

Książka składa się z siedmiu rozdziałów opisujących dzieje miejscowości od najdawniejszych czasów po współczesność. Pierwszy rozdział autorstwa mgr Magdaleny Szumiło dotyczy prehistorii i wczesnego średniowiecza. Autorka opisała m.in. pojawienie się pierwszych śladów archeologicznych na terenie Ostrówka, położenie geograficzne oraz proces zakładania osad. Ponadto scharakteryzowała tereny nadrzeczne, na których zakładano osady. Warto nadmienić, że na omawianym obszarze znajduje się 160 stanowisk archeologicznych, w których znaleziono ślady ludzkiej aktywności z poszczególnych epok prehistorycznych.

Rozdział drugi napisany przez prof. dr hab. Annę Sochacką został poświęcony średniowieczu. Autorka skupiła się na przynależności Ostrówka do struktur politycznych, administracyjnych, a także na środowisku naturalnym i możliwościach komunikacyjnych. Podjęła również próbę ustalenia momentu pojawienia się sieci osadniczej oraz starała się pokazać zmiany własności osad. Warto dodać, że tworzenie sieci osadniczej rozpoczęło się dzięki pojawieniu się plemion słowiańskich na terenie Europy Środkowej. Ukształtowały się wówczas pierwsze miejscowości, wytyczano formy zagospodarowania ziemi. Miejscowość, o której mowa, została zdominowana przez leśnictwo i hodowlę.

Kolejny, trzeci rozdział książki opracowany przez dra Pawła Jusiaka skupia się na dziejach Ostrówka w czasach nowożytnych, tj. w XVI–XVIII w. W tym okresie miejscowość powiększyła się o kolejne wsie. W tej części tomu przedstawieni zostali kolejni właściciele i dzierżawcy tych ziem, poczynając od rodu Firlejów, a na rodzie Sanguszków kończąc. Został również przedstawiony pełny opis stosunków gospodarczych.

Dr Dariusz Tarasiuk opisał natomiast dzieje Ostrówka pod zaborami. Rozpoczął od określenia zmian administracyjnych, które przyniósł nowy okres. Ostrówek przekształcił się początkowo w gminę dominalną, a następnie w gminę samorządową. Po trzecim rozbiorze – jak czytamy w tej części książki – Ostrówek trafił pod panowanie austriackie, a po 1815 r. należał do Królestwa Polskiego będącego częścią składową Rosji. W rozdziale tym Autor omówił również sytuację

gospodarczą, własnościową i ludności. Elementy te można dodatkowo prześledzić m.in. na podstawie zamieszczonych tabel. Warto zwrócić uwagę, iż za pomocą analizy tabel ukazany został stan ludnościowy. Ostrówek oddalony był od głównych szlaków komunikacyjnych, co wpływało na małą ilość wydarzeń politycznych, chociaż niektóre z nich – poczynając od powstania styczniowego, kończąc na wybuchu I wojny światowej – miały swój wydźwięk i w tej miejscowości.

Rozdział piąty pokazuje obraz gminy na tle historii XX w. (1918–1989). Dr Mirosław Szumiło skupił się głównie na przedstawieniu sytuacji politycznej, tworzenia nowej organizacji administracyjnej po I wojnie światowej, ustroju gminy. Przechodząc do czasów II wojny światowej, ukazał zaś sytuację ludności, aktywność społeczną i polityczną, tworzenie się pierwszych organizacji podziemnych (Bataliony Chłopskie i Armia Krajowa). Odnosząc się do okresu powojennego, Autor zauważył, iż powstanie Gminnej Rady Narodowej przeorganizowało gminę. W dniu 1 stycznia 1973 r. uchwałą Wojewódzkiej Rady Narodowej w Lublinie powołana została Gmina Ostrówek, licząca 15 wsi (16 sołectw) z liczbą 4800 mieszkańców. Ostrówek, po likwidacji gromad, ponownie stał się samodzielną gminą.

W pracy umieszczony został również rozdział dra Krzysztofa Latawca poświęcony oświacie w Ostrówku do roku 1939. Przedstawione informacje zostały uzupełnione zdjęciami uczniów i nauczycieli z okresu 1930–1939. Wójt gminy uzupełnił monografię kalendarium samorządu gminy Ostrówek za lata 1990–2014. Na końcowych stronach książki umieszczono wraz z opisem herb i flagę gminy Ostrówek. Herb gminy ma kształt tarczy późnogotyckiej, na której przedstawiono złoto lamparta na czerwonym tle. U stóp zwierzęcia widnieje srebrna rzeka (Wieprz), a w szponach trzyma on złotą gałązkę żurawinową. Głowę lamparta zdobi korona. Na fladze natomiast zostały umieszczone kolory: zielony, biały i czerwony.

Wypada podkreślić, że omawiana publikacja jest wartościowa, bowiem dzieje gminy Ostrówek zostały dobrze, a zarazem szczegółowo przedstawione. Książka skierowana jest przede wszystkim do osób interesujących się historią regionalną, ale Autorzy postarali się o to, aby spełniała ona wymogi publikacji naukowej. Monografia zainteresować powinna również społeczność mieszkającą na terenach gminy Ostrówek, ale nie tylko. Lokalna społeczność może dzięki tej pracy zgłębiać historię swojej Małej Ojczyzny, zapoznać się z jej dorobkiem kulturowym, społecznym i gospodarczym. Znajomość historii własnego regionu niesie ze sobą bowiem wiele korzyści. Przede wszystkim buduje tożsamość i poczucie przynależności, pozwala kultywować lokalne tradycje i zwyczaje, a także umacnia poczucie odrębności i wyjątkowości. Jest to również dobra podstawa do przyszłych prac licencjackich lub magisterskich, które dzięki jeszcze bardziej szczegółowym badaniom pozwolą na lepsze poznanie dziejów gminy Ostrówek i zrozumienie procesów społecznych zachodzących na przestrzeni wieków.

*Emilia Łabędzka
Lublin*